



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 228/03-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2004 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Jána Auxta a Juraja Horvátha v konaní o sťažnosti BETA plus, spol. s r. o., so sídlom Vranov nad Topľou, Námestie slobody 2, zastúpenej advokátom JUDr. M. K., V. n. T., ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 506/00, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo BETA plus, spol. s r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 506/00 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 506/00 konal bez zbytočných prietáhov.

3. *BETA plus, spol. s r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie v sume 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.*

4. *Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť BETA plus, spol. s r. o., do 15 dní od doručenia tohto nálezu trovy konania vo výške 8 796 Sk (slovom Osemtisíc sedemstodeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet advokáta JUDr. M. K., V. n. T.*

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. mája 2003 doručená sťažnosť BETA plus, spol. s r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), so sídlom Vranov nad Topľou, Námestie slobody 2, ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu v Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 506/00.

Ústavný súd uznesením sp. zn. IV. ÚS 228/03 z 5. decembra 2003 prijal podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Zo sťažnosti vyplýva, že predmetom namietaného konania pred okresným súdom je žaloba sťažovateľky o zaplatenie pohľadávky (ceny za dodaný tovar) smerujúca proti fyzickej osobe – podnikateľke, ktorá bola doručená okresnému súdu 30. novembra 1999. Vec je vedená pod sp. zn. 27 Cb 506/00. V čase do podania sťažnosti ústavnému súdu

sa vo veci uskutočnili 3 pojednávania, posledné 15. februára 2001. Okresný súd svojím postupom znemožnil prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Vychádzajúc zo skutočností uvedených v s'ťažnosti s'ťažovateľka konštatuje, že okresný súd porušil jeho základné právo upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

S'ťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej s'ťažnosti rozhodol nasledovne: *„Okresný súd Košice I. svojím postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 506/00 porušil základné právo spoločnosti BETA plus, s. r. o. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upravené v č. 48 ods. 2 Ústavy SR.*

Okresný súd Košice I. je povinný zaplatiť podnecovateľovi 100.000,- Sk do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

Okresný súd Košice I. je povinný nahradiť spoločnosti BETA plus, s. r. o. trovy tohto konania.“

Na výzvu ústavného súdu sa k s'ťažnosti vyjadril predseda okresného súdu. Vo vyjadrení k s'ťažnosti doručenom ústavnému súdu 5. februára 2004 okrem iného uviedol:

„Je objektívnou skutočnosťou, že v období od 15. 2. 2001 do 10. 9. 2003 nebol vo veci vykonaný žiadny úkon súdu, pričom je potrebné prihliadnuť aj k tomu, že konajúca sudkyňa JUDr. M. K. v tomto období v zmysle platného Rozvrhu práce Okresného súdu Košice I rozhodovala aj v exekučnej agende (Er) a v roku 2003 aj v občianskoprávnej agende (C), pričom v tomto období dosahovala dobré pracovné výsledky z hľadiska množstva aj kvality rozhodnutých vecí.“

Právny zástupca s'ťažovateľky aj predseda okresného súdu sa vyjadrili, že netrvali na ústnom pojednávaní. Ústavný súd preto so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát ústavného súdu predmetnú s'ťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí

bez prítomnosti účastníkov konania, ich zástupcov a verejnosti len na základe obsahu sťažnosti a dotknutého súdneho spisu.

Zo súdneho spisu sp. zn. 27 Cb 506/00 zistil ústavný súd nasledovné:

- návrh na vydanie platobného rozkazu bol okresnému súdu doručený 30. novembra 1999,

- dňa 3. decembra 1999 okresný súd vydal platobný rozkaz sp. zn. 1 Rob 3291/99, proti ktorému podala žalovaná 11. februára 2000 odpor,

- dňa 28. februára 2000 zaslal okresný súd právnenmu zástupcovi sťažovateľky odpor žalovanej s požiadavkou, aby s k nemu vyjadril v lehote 10 dní,

- keďže právny zástupca sťažovateľky sa v stanovenej lehote k odporu nevyjadril, zaslal mu okresný súd 5. mája 2000 urgenciu, na základe ktorej bolo požadované vyjadrenie doručené okresnému súdu 16. mája 2000,

- prvé pojednávanie vo veci sa uskutočnilo 20. septembra 2000; bola na ňom vypočutá žalovaná a okresný súd ho odročil na neurčito s tým, že sa bude pokračovať vo vykonávaní dokazovania,

- na druhom pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 11. januára 2001, pokračoval okresný súd vo vykonávaní dokazovania; pojednávanie bolo odročené na 15. február 2001,

- právny zástupca sťažovateľky na treťom pojednávaní predložil návrh na zmenu žaloby („rozšírenie o sumu 64,029,50 Sk“); tento návrh okresný súd uznesením sp. zn. 27 Cb 506/00 z 25. augusta 2003 nepripustil,

- ostatné pojednávanie v právnej veci sťažovateľky, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2003, bolo odročené na neurčito; žalovaná navrhla vypočutie ďalšej svedkyne, ktorej adresu mala súdu oznámiť v lehote piatich dní.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

V konaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zohľadňuje svoju stabilnú judikatúru, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ (IV. ÚS 59/03), pričom k vytvoreniu právnej istoty dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (III. ÚS 127/03, IV. ÚS 152/03). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať len také, ktoré smeruje bez zbytočných prieťahov k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú: 1. právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2. správanie účastníka súdneho konania a 3. postup súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

S použitím uvedených kritérií ústavný súd preskúmal aj doterajší priebeh namietaného konania pred okresným súdom a dospel k týmto záverom:

1. Predmetom namietaného konania je majetkový spor - žaloba o zaplatenie istiny s príslušenstvom. Po právnej stránke vec nie je zložitá, hoci jej faktickú zložitosť nemožno vylúčiť, keďže v rámci konania vyvstala potreba vypočutia viacerých svedkov. Ako povaha veci, tak aj samotný predmet dokazovania však nenaznačujú mimoriadnu organizačnú či technickú zložitosť, ktorá by mohla závažným spôsobom ovplyvňovať dĺžku súdneho

konania. Celkovo možno uzavrieť, že v posudzovanom konaní bolo možné pri sústredenom postupe zákonného sudcu a za rešpektovania základného práva účastníkov konania podľa § 48 ods. 2 ústavy meritórne rozhodnúť v primeranej lehote. Na právnu alebo faktickú zložitost' veci nepoukazoval ani predseda okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu 5. februára 2004.

2. Pokiaľ ide o správanie účastníka konania, ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by oprávňovali záver, že správanie sťažovateľky negatívne pôsobilo na celkovú dĺžku súdneho konania. Oneskorené stanovisko právneho zástupcu sťažovateľky k odporu podanému žalovanou nemalo zásadný vplyv na celkovú dĺžku konania.

3. V rámci posledného kritéria ústavný súd zisťoval, či nedošlo k zbytočným prietahom v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 27 Cb 506/00.

Pokiaľ ide o postup okresného súdu od podania návrhu na začatie konania, t. j. od 30. novembra 2000 do 15. februára 2001, keď sa uskutočnilo tretie pojednávanie v právnej veci sťažovateľky, je možné konštatovať, že v tomto období sa nevyskytli žiadne zbytočné prietahy, pojednávania boli nariaďované priebežne a okresný súd konal plynulo a efektívne. V nasledujúcom období však okresný súd až do 25. augusta 2003 (keď rozhodol uznesením o nepripustení zmeny žaloby na základe návrhu sťažovateľky z 12. februára 2001) nevykonal žiaden procesný úkon.

Ústavný súd nezistil žiadne dôvody, ktoré by ospravedlňovali viac než 31-mesačnú nečinnosť okresného súdu, a preto označil tento časový úsek ako obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd zároveň prihliadal na to, že v čase, keď prijímal toto rozhodnutie, nebolo ešte vo veci vydané meritórne rozhodnutie.

Námietku predsedu súdu týkajúcu sa nadmerného zaťaženia zákonnej sudkyne, kvôli ktorému nemohla zabezpečiť plynulé konanie vo veci, ústavný súd nezohľadnil s odkazom na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezavávajú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní. Nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak by sa za tým účelom prijali včas a adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 81/02, II. ÚS 66/03, I. ÚS 73/03).

III.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti nenavrhol, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 27 Cb 506/00 konal bez zbytočných prieťahov.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Z citovaného článku ústavy vyplýva, že ústavný súd môže prikázať tomu, kto porušil základné právo alebo slobodu svojou nečinnosťou, aby vo veci konal podľa osobitných predpisov aj bez výslovného návrhu sťažovateľa.

Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 27 Cb 506/00 konal bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľka sa vo svojom návrhu domáhala aj priznania primeraného finančného zadost'učinenia vo výške 100 000 Sk (slovom jednostotísic slovenských korún). Vzhľadom na svoje rozhodnutie o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd považoval za potrebné zaoberať sa touto časťou návrhu sťažovateľky. Keďže zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný súd vo veci bez ospravedlniteľných dôvodov nekonal viac ako 31 mesiacov, a tým spôsobil sťažovateľke dlhodobý stav právnej neistoty, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľke prizná primerané finančné zadost'učinenie.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vychádzajúc z konkrétnych okolností súvisiacich s priebehom namietaného konania a celkovej dĺžky obdobia, v ktorom podľa zistení ústavného súdu okresný súd bez ospravedlniteľných dôvodov nekonal, a berúc do úvahy tiež skutočnosť, že sťažovateľka zbytočné prieskumy svojím konaním nespôsobilá, ústavný súd považoval priznanie sumy 25 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 v spojení s § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. K. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby v súlade s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2002, ktorá bola 12 811 Sk. Úhrada bola priznaná v celkovej výške 8 796 Sk za 2 úkony po 4 270 Sk a 2 x 128 Sk režijný paušál.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2004